

11. 10. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Trestní stíhání se souhlasem poškozené osoby blízké

Trestní zákoník obsahuje malou množinu trestných činů, u kterých je trestní stíhání přípustné pouze se souhlasem poškozených, pokud se jedná o osoby, které by jako svědci měli právo odepřít výpověď. Tyto trestné činy jsou taxativně vyjmenovány v ustan. 163 § trestního řádu. Právo na odepření svědecké výpovědi u zmíněných osob je upraveno v ustan. § 100 trestního řádu. Pro další výklad je zjednodušujícím způsobem nazýváme „osoby blízké“.

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ VYCH & PARTNERS

Zájem státu na trestněprávní ochranu práv, zájmů a hodnot se zásadou oficiality zde ustupují specifickému právu jednotlivce, který rozhoduje, zda předmětný čin bude stíhán a zda bude pachatel případně následně i potrestán. Tato právní úprava vychází z přesvědčení, že před stíháním a sankcionováním trestných činů má přednost ochrana soukromého života pachatele a poškozené osoby, typicky oběti. Případně trestní stíhání a uložený trest by totiž mohlo mít zásadní negativní dopad do soukromé sféry a vztahu těchto osob.

K zajištění toho, aby daný právní konstrukt měl požadovaný pozitivní dopad nejenom do soukromé sféry poškozeného, ale i do sféry veřejné, obsahuje ustan. § 163a odst. 1 trestního řádu výjimky z požadavku souhlasu s trestním stíháním. Jako klíčovou a současně po psychologické stránce nejhůře uchopitelnou, považují výjimku uvedenou pod písm. d) citovaného ustanovení, podle které není souhlas třeba, pokud je z okolností zřejmé, že souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět v tísní vyvolané výhružkami, nátlakem, závislostí nebo podřízeností. Okolnosti závislosti či podřízenosti budou obvyklé zejména v případech spojených s domácím násilím a mohou též souviset s tzv. „Stockholmským syndromem“, kdy si oběť trestného činu vytvoří pozitivní emocionální vazbu na pachatele trestného činu. Orgány činné v trestním řízení, zejména pak vyšetřovatelé, kteří mají obvykle s poškozeným nejbližší kontakt, musí správně rozeznat, zda není na místě aplikace ustan. § 163a odst. 1 trestního řádu. Státní moc pak opět převezme paternalistickou roli a bude moci realizovat trestní stíhání i proti vůli poškozené osoby blízké.

Pro posouzení nutnosti obdržet souhlas osoby poškozené je přitom rozhodující vztah mezi pachatelem (resp. obviněným) a poškozeným v době vedení trestního stíhání, nikoliv v době spáchání trestného činu (viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 01. 06. 2005, sp. zn. 3 Tdo 567/2005). Pro státní moc v tomto případě nehraje prim to, že pachatel poškodil osobu blízkou, tedy že se jedná o společensky velmi nežádoucí jev, ale že by osoby poškozené trestným činem mohly být poškozené ještě více, a to právě trestním stíháním a případným potrestáním osoby jim blízké.

V průběhu trestního stíhání se může vztah mezi obviněným a poškozeným vyvíjet, a to jak v tom

směru, že poškozený nadále nebude vnímat obviněného jako svoji osobu blízkou, nebo se naopak s obviněným sblíží. Tento vývoj je nutno reflektovat. Pokud se poškozený nově stane osobou blízkou, pak má orgán činný v trestním řízení povinnost vyžádat si nově souhlas takové osoby s trestním stíháním. Iniciativa v tomto směru bude pravidelně vycházet ze strany obviněného a poškozeného, kteří informují orgán činný v trestním řízení o svých nových osobních poměrech.

V opačné situaci, tedy pokud poškozený přestane obviněného vnímat jako osobu blízkou, odpadne také možnost odvolat již udělený souhlas s trestním stíháním ve smyslu ustan. § 163 odst. 2 trestního řádu.

Pro úplnost lze dodat, že odmítnutí udělení souhlasu ve smyslu ustan. § 163 odst. 1 trestního řádu má účinky abolicie a způsobuje nemožnost trestního stíhání jednou pro vždy. Poškozený se tedy nemůže domáhat trestního stíhání osoby, s jejímž stíháním nejprve souhlas odepřel, i pokud již není nově jeho osobou blízkou.

Právní úpravu obsaženou v ustan. § 163 trestního řádu vhodně vyváženou navazujícím ustan. 163a trestního řádu lze hodnotit jako velmi pozitivní průlom zásady dispozitivity do zásady oficiality.

JUDr. Tomáš Pokorný,
advokát

[Advokátní kancelář Vych & Partners, s.r.o.](#)

Lazarská 11/6
120 00 Praha 2

Tel.: +420 222 517 466
Fax: +420 222 517 478
e-mail: office@ak-vych.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)

- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)